

**ІСТОРІЯ КАФЕДРИ МЕДИЦИНИ КАТАСТРОФ ТА
ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ БУКОВИНСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

**Ігор БІРЮК, Ігор ЦИРКОТ, Ірина КУКОВСЬКА,
Василь СТЕФАНЧУК, Володимир МОЙСЮК,
Ярослав СТЕФАК, Леонід ЮРЧУК,**
ВДНЗ України «Буковинський державний
медичний університет», м. Чернівці (Україна)
biryuk.igor@list.ru, tsyrkot@mail.ru, kukovska.irina@gmail.com,
vasil.stefanchuk@ukr.net, vova-62.09m@mail.ru, stefak.Jar@mail.ru,
test34567@ukr.net

**THE HISTORY OF THE DEPARTMENT OF
DISASTER AND MILITARY MEDICINE OF BUKOVINIAN
STATE MEDICAL UNIVERSITY**

**Igor BIRYUK, Igor TSYRKOT, Iryna KUKOVSKA,
Vasil STEFANCHUK, Vladimir MOYSYUK, Jaroslav STEFAK,
Leonid YURCHUK,**
RESEARCHER ID B-4028-2017
ORCID 0000-0003-3032-8202
Higher State Educational Establishment of Ukraine „Bukovinian State
Medical University”, Chernivtsi (Ukraine),

**Бирюк Ігорь, Циркот Ігорь, Куковская Ирина, Стефанчук Василий, Мойсюк Владимир, Стефак Яро-
слав, Юрчук Леонид. История кафедры медицины катастроф и военной медицины Буковинского государст-
венного медицинского университета.** Отражена история кафедры медицины катастроф и военной медицины Выс-
шего государственного учебного заведения Украины "Буковинский государственный медицинский университет".
Раскрыты основные этапы становления и направления деятельности кафедры, а также указано весь руководящий
состав за период с 1944 по 2017 годы.

Ключевые слова: кафедра, история, создание, медицина катастроф, военная медицина.

Вступ. Стаття присвячена висвітленню історії кафе-
дри медицини катастроф та військової медицини Вищо-
го державного навчального закладу України
„Буковинський державний медичний університет. Нада-
ється характеристика основних етапів становлення ка-
федри та напрямів її діяльності від періоду створення
Чернівецького державного медичного інституту (зараз
„Буковинський державний медичний університет) до
теперішнього часу. Наводиться увесь керівний склад
кафедри за період її функціонування з 1944 по 2017 ро-
ки. Висвітлюються дані щодо організації навчального
процесу з військової підготовки для студентів, військо-
вих та військово-медичних дисциплін у різні періоди
функціонування кафедри. Показана роль кафедри не
тільки лише у підготовці офіцерів медичної служби за-
пасу, військових фахівців з вищою медичною освітою,
але і підготовці персоналу для цивільних закладів охо-
рони здоров'я (що було надзвичайно актуально для Бу-
ковини у повоєнний період), спільній роботі з закладами
практичної охорони здоров'я і медичної служби Зброй-
них Сил, у тому числі Прикарпатського військового
округу. Зазначено перелік дисциплін програми військо-
вої підготовки та особливості підготовки студентів на
кафедрі медицини катастроф та військової медицини на
сучасному етапі.

Основна частина. Бурхливе ХХ століття з його дво-
ма світовими та безліччю локальних війн і конфліктів,

великою кількістю стихійних лих, технологічних аварій
та соціальних катаклізмів, число яких зростає з кожним
роком не тільки в Україні, а й у світі в цілому, гігантсь-
ким нагромадженням смертоносної зброї і особливо от-
руйних речовин, висуває суворі вимоги до професійної
підготовки сучасного лікаря. Військово-медична підго-
товка, як комплекс спеціальних дисциплін, покликана
підготувати лікаря до праці в умовах воєнного часу, як
організатора медичного забезпечення військ, а в умовах
мирного часу – як організатора медичного забезпечення
постраждалих від наслідків надзвичайних ситуацій. Од-
ним із основних завдань кафедри медицини катастроф
та військової медицини Буковинської державної медич-
ної академії – була і залишається підготовка майбутніх
лікарів до роботи в екстремальних ситуаціях мирного і
воєнного часу¹.

Після створення Чернівецького державного медич-
ного інституту, згідно з Постановою Раднаркому УРСР
№1360 від 20 жовтня 1944 року, однією з перших була
сформована кафедра військово-медичної підготовки.

Першим начальником кафедри було призначено під-
полковника Бокарева М.М. (1944-1945 рр.), а начальни-
ком навчальної частини – підполковника м/с Верховсь-
кого І.М. (1945-1947 рр.). Ними були сформовані викла-
дацький склад кафедри та матеріально-технічна база.
Становленню кафедри військової підготовки завжди на-
давалося першочергове значення, що підтверджується

¹ Biryuk I.H., V.I.Stefanchuk, V.D.Moysyuk та in. Istoriya kafedry medytsyny katastrof ta viys'kovoyi medytsyny Bukovyns'koyi derzhavnoyi medychnoyi akademiyi [History of the Department of Disaster Medicine and Military Medicine Bukovyna State Medical Academy], Bukovyns'kyu medychnyy visnyk, 2004, T. 8, N. 3, P.222-225.

рядом кадрових рішень. Так, на посаду начальника військової кафедри були навіть призначені генерал-майор м/с Шликов А.А. (осінній семестр 1945-1946 н.р.) та генерал-майор м/с Маслов А.Р. (весняний семестр 1945-1946 н.р.), які одночасно займали посаду начальника медичної служби Прикарпатського військового округу, штаб якого був дислокований у м. Чернівці².

У 1946-1947 навчальному році кафедру очолював полковник м/с Комаров І.М., а з 1947 по 1949 рік – полковник м/с Андрицький Г.І. Начальником навчальної частини у цей період був підполковник м/с Павлов К.М.

З моменту створення і до 1947 року до складу військової кафедри входив курс фізичного виховання, що сприяло підвищенню рівня фізичної підготовленості студентів.

З 1945 по 1948 роки на військовій кафедрі діяли курси з підготовки медичних сестер для цивільних закладів охорони здоров'я. Їх програма була розрахована на два роки. Всього кафедрою було здійснено два випуски медичних сестер.

Починаючи з 1949 і до 1961 року посаду начальника кафедри займали: полковник м/с Немолотов О.С. (1949-1953 рр.), полковник м/с Колотко Ф.М. (1953-1955 рр.), полковник м/с Груздев О.І. (1955-1961 рр.), а посаду начальника навчальної частини – полковник м/с Колотко Ф.М. (1949-1953 рр.), полковник м/с Деркач С.О. (1953-1961 рр.). Усі ці офіцери були висококваліфікованими спеціалістами та організаторами медичної служби військ і мали великий фронтний досвід³.

На військовій кафедрі вивчалися наступні дисципліни: „Загальновійськова підготовка”, „Організація і тактика медичної служби”, „Санітарно-хімічний захист, патологія і терапія отруйних речовин”. Залучалися до вивчення військових дисциплін переважно студенти 4-го та 5-го курсів.

Згідно з штатним розкладом, до складу кафедри входили: начальник військової кафедри, начальник навчальної частини, старші викладачі, викладачі та навчально-допоміжний персонал. Кількість викладачів та навчально-допоміжного персоналу кафедри змінювалася відповідно до загальної чисельності студентів, які проходили військову підготовку.

У зв'язку із значним скороченням у 1961 році Збройних сил СРСР, військова кафедра Чернівецького медичного інституту була розформована. Однак, для обов'язкового вивчення студентами був залишений курс військової токсикології і захисту від зброї масового знищення.

З відновленням військової кафедри у 1968 році, була затверджена нова організаційно-штатна структура кафедри з курсом цивільної оборони і медичної служби цивільної оборони в кількості 20-ти чоловік: вісім кадрових офіцерів (два загальновійськових і шість медичної служби), три офіцери медичної служби запасу (викладач військової токсикології і медичного захисту,

старший викладач і викладач курсу ЦО і МСЦО), а також 9 чоловік навчально-допоміжного персоналу.

З 1968 по 1993 роки посаду начальника військової кафедри займали: полковник м/с Ключев І.А. (1968-1972 рр.), полковник м/с Аверін В.С. (1972-1980 рр.), полковник м/с Ковпак П.Я. (1980-1983 рр.), полковник м/с Білоус В.І. (1983-1984 рр.), полковник м/с Павлуник І.І. (1984-1993 рр.). Ці висококваліфіковані спеціалісти і організатори медичного забезпечення військ до призначення на посаду, уже мали великий досвід роботи на керівних посадах у різних ланках медичної служби Збройних Сил. У цей період оновлено і розширено матеріально-технічну базу кафедри, започатковано широке використання електрифікованих макетів, кіно- та аудіо-апаратури. Велика кількість годин навчальної програми військової підготовки відпрацьовувалася зі студентами у спеціальному приміщенні, де були повністю розгорнуті усі функціональні підрозділи медичного пункту полку.

Наукові дослідження, які проводилися на кафедрі, були тісно пов'язані з проблемами практичної охорони здоров'я і медичної служби Збройних Сил. Співробітники кафедри виконували цілий ряд науково-дослідних робіт по завданню Міністерства оборони та Міністерства охорони здоров'я України, а також медичної служби Прикарпатського військового округу. Науковці кафедр брали активну участь і у дослідженнях причин виникнення „Чернівецької хімічної хвороби”. Результати цих досліджень були викладені у монографії В.І. Білоуса та В.В. Білоуса „Талотоксикози (Чернівецька хімічна хвороба)”.

Завдяки налагодженим зв'язкам з командуванням навчальної дивізії, дислокованої у м. Чернівці та з медичною службою гарнізону, окремі теми навчальної програми відпрацьовувалися у гарнізонному шпиталі, санітарно-епідеміологічному загоні, окремому медичному батальйоні та на Сторожинецькому полігоні.

Неодноразові інспекторські та контрольні перевірки діяльності кафедри командуванням штабу Прикарпатського військового округу та Міністерства оборони свідчили про високий професійний рівень викладацького складу. Кафедра була визнана однією з кращих не тільки у Прикарпатському військовому окрузі, але і входила в перелік кращих військових кафедр вищих навчальних закладів колишнього СРСР.

Незважаючи на це, Постановою Кабінету міністрів України 1992 року № 490 військова кафедра Чернівецького медичного інституту з першого вересня 1993 року була розформована.

Підставою для відновлення кафедри був наказ Міністерства охорони здоров'я України і Міністерства оборони України від 15 грудня 1995 року № 233/332 “Про створення кафедр екстремальної і військової медицини”.

На підставі наказу Міністерства оборони України та Міністерства охорони здоров'я України від 18 липня 1996 року № 215/202 “Про введення в дію Положення, Учебної програми, Типового штатного розкладу кафедр

²Pishak V.P., Kolomojets' M.Yu., Sydorhuk I.Y. ta in. Bukovyns'ka derzhavna medychna akademiya: stanovlennya, zdobutky, perspektyvy rozvytku [Bukovina State Medical Academy, development, achievements, prospects], za redaktsiyeyu prof. V.P. Pishaka, Chernivtsi, BDMA, 2004, P. 165-168; Vid Kyryeva do Bukovyny prostyahasya istorychny shlyakh Bukovyns'koho derzhavnoho medychnoho universytetu (do 85-richchya vid dnya zasnuvannya), T.M. Boychuk, V.I Bilous, Chernivtsi, Redaktsiyno-vydavnychyy viddil BDMU, 2016, P. 28-31.

³Pishak V.P., Kolomojets' M.Yu., Sydorhuk I.Y. ta in. Bukovyns'ka derzhavna medychna akademiya: stanovlennya, zdobutky, perspektyvy rozvytku [Bukovina State Medical Academy, development, achievements, prospects], za redaktsiyeyu prof. V.P. Pishaka, Chernivtsi, BDMA, 2004, P. 166.

екстремальної і військової медицини та організацію їх роботи” екстремальної і військової медицини та організацію їх роботи”, а також за наказом (Наказ № 3) ректора Буковинської державної медичної академії від 4 лютого 1997 року, створена кафедра екстремальної і військової медицини, фізичного виховання та здоров’я. Згідно цього наказу розпочато навчання студентів медичних факультетів за програмою підготовки офіцерів медичної служби запасу (ВОС - 901000).

Посильний внесок у відновлення кафедри вніс попередній керівний склад кафедри: Павлуник І.І. і Білоус В.І., які зберегли і передали у користування новоствореній кафедрі навчальну документацію, кінофільми, муляжі, таблиці та стенди з військових та військово-медичних дисциплін.

Кафедру розмістили у двох навчальних корпусах по вул. О. Гузар 2. У навчальному корпусі №1 були розміщені навчальні аудиторії з дисциплін „Загально-військова підготовка” та „Організація медичного забезпечення в умовах надзвичайного стану”, а також, допоміжні кабінети і приміщення.

У навчальному корпусі №2 були розміщені п’ять навчальних аудиторій з „Токсикології, радіології та медичного захисту”, „Організації медичного забезпечення” та „Медицини катастроф”, а також приміщення для зберігання військово-навчального обладнання і майна.

З 1997 по 2002 роки кафедрою завідували: д.мед.н., професор Дудко Г.Є. (1997-2000 рр.) та к.мед.н., доцент Воробйов О.О. (2000-2002 рр.). З листопада 2002 року кафедру очолив к.мед.н., доцент Бірюк І.Г. Впродовж 1997-2002 років обов’язки начальника навчальної частини виконував кандидат медичних наук, полковник м/с Шестаков В.І., а з липня 2002 року на цю посаду призначений підполковник м/с Гордієнко В.В.

З вересня 2002 року, після відокремлення курсу фізичного виховання та здоров’я, кафедра перейменована на кафедру екстремальної і військової медицини.

З 1 березня 2003 року введено в дію новий наказ Міністра оборони України, Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров’я України від 10.02.2003 року, № 31/68/53 „Про удосконалення системи підготовки офіцерів медичної служби запасу”. Згідно цього наказу та наказу ректора Буковинської державної медичної академії від 25 липня 2003 року № 06-0, кафедру екстремальної і військової медицини перейменовано на кафедру медицини катастроф та військової медицини, а з вересня 2006 року кафедру медицини катастроф та військової медицини з курсом фізичного виховання і здоров’я.

На кафедрі медицини катастроф та військової медицини військово підготовку вивчали студенти II-V курсів та інтерни. Програма військової підготовки для студентів включає в себе наступні дисципліни:

- військові (Загальновійськова підготовка; Загальна тактика),
- військово-медичні (Організація медичного забезпечення військ; Військова токсикологія, радіологія та медичний захист; Медицина катастроф),
- військово-фармацевтичні (Організація забезпечення військ медичним майном)
- військово-спеціальні (Військова хірургія з хірургією надзвичайних ситуацій; Військова терапія з терапією надзвичайних ситуацій; Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій; Військова гігієна з гігієною при надзвичайних ситуаціях).

Перелік дисциплін військової, військово-медичної і

військово-спеціальної підготовки студентів та інтернів (розподіл навчальних годин за формами навчання, видами навчальних занять та за військово-обліковими спеціальностями) передбачений Навчальною програмою дисциплін військової підготовки та медицини катастроф для студентів та інтернів вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів України III-IV рівня акредитації.

На кафедрі постійно працював науковий гурток з військово-медичних дисциплін, у якому займалися студенти II-V курсів.

Одним із завершальних етапів підготовки студентів на кафедрі медицини катастроф та військової медицини було проведення навчальних зборів. Вони проводилися із студентами-курсантами V курсу як на базі кафедри, так і у військових частинах Чернівецького гарнізону. Під час навчальних зборів було передбачено проведення навчальних стрільб, спортивних змагань між навчальними взводами та прийняття військової присяги на вірність Українському народові.

Після закінчення навчання на кафедрі медицини катастроф та військової медицини, студенти VI курсу проходили військово-лікарську комісію і атестувалися на присвоєння первинного офіцерського звання „молодший лейтенант медичної служби запасу”.

Професорсько-викладацький склад кафедри медицини катастроф та військової медицини систематично проводив активну роботу по відборі кандидатів на вступ до Української військово-медичної академії за спеціальностями: „Хірургія”, „Анестезіологія”, „Терапія”, „Стоматологія”, „Епідеміологія”, „Фармація”, „Загальна практика”.

Кафедра медицини катастроф та військової медицини Буковинської державної медичної академії з 1997 року здійснювала підготовку офіцерів медичної служби запасу із числа військовозобов’язаних студентів, що позитивно впливало на рівень підготовки лікаря-спеціаліста. Однак, відповідно Постанови Кабінету Міністрів України № 1025 від 26 липня 2006 “Про заходи щодо оптимізації мережі військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів” був запущений механізм припинення діяльності кафедри по удосконаленню професійної майстерності лікарів-інтернів (післядипломна освіта) та підготовці офіцерів медичної служби запасу з числа студентів Буковинського державного медичного університету. У подальшому, Розпорядженням директора Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України - начальника медичної служби Збройних Сил України від 21.05.2010 року №249/6/25, наказу в.о. ректора університету від 01.07.2010 року „Про особовий склад та реорганізацію кафедри”, наказу директора Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України від 27.07.2010 року № 26 “Про розформування кафедр медицини катастроф та військової медицини вищих навчальних закладів України”, наказу в.о. ректора від 01.10.2010 року №565-в „Про створення ліквідаційної комісії” та на підставі матеріалів ліквідаційного акту, затвердженого 10.11.2010 року в.о. директора Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України – 29 жовтня 2010 року кафедру медицини катастроф та військової медицини було розформовано.

Навчальні площі та допоміжні приміщення навчального корпусу №3 по вул. О. Гузар 2, які були надані кафедрі наказом ректора Чернівецького державного меди-

чного інституту від 03.03.1997 року №6 „Про створення кафедри екстремальної і військової медицини, фізичного виховання та здоров'я”, розподілено між наступними кафедрами університету: Внутрішньої медицини, фізичної реабілітації та спортивної медицини; Пропедевтики внутрішніх хвороб, імунології та алергології; Травматології, ортопедії, нейрохірургії та медицини надзвичайних ситуацій; Хірургічної та дитячої стоматології.

У зв'язку з розформуванням кафедри медицини катастроф та військової медицини, курс медицини надзвичайних ситуацій було приєднано до кафедри травматології, ортопедії та нейрохірургії. Для якісного проведення практичних і семінарських занять зі студентами 2-5 курсів, на навчальній базі по вул. О.Гузар 2, були створені чотири профільні аудиторії, які оснастили технічними засобами навчання: електрифікованими стендами, макетами, таблицями, схемами, навчальними кіно- та відеофільмами, слайдами, комплектно-табельним майном, приладами радіаційної та хімічної розвідки. У навчальних аудиторіях проводилися заняття з наступних дисциплін: „Домедична допомога в екстремальних ситуаціях”; „Медицина надзвичайних ситуацій”; „Екстремальна медицина”; „Медицина і психологія надзвичайних ситуацій”; „Основи організації медичного забезпечення населення і військ”; „Цивільний захист”; „Медицина катастроф”; „Захист Вітчизни”; „Військово-медична підготовка”⁴.

Для викладання дисциплін курсу медицини надзвичайних ситуацій були залучені наступні науково-педагогічні працівники: доценти Бірюк І.Г., Циркот І.М., Зінченко А.Т., Васильчизин Я.М.; Куковська І.Л. та асистенти Стефанчук В.І.; Мойсюк В.Д.; Хашук В.С.; Білик С.В.

У відповідності до чинного законодавства та на виконання договору між Буковинським державним медичним університетом і Українською військово-медичною академією, співробітниками кафедри з жовтня 2012 року успішно проводилася робота по підготовці 1-го навчального взводу кращих студентів випускних курсів за програмою офіцерів медичної служби запасу.

Відповідно до частини сьомої статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 №143 “Про оптимізацію мережі військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів”, наказу Міністерства оборони України, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства освіти і науки України від 29.09.2015 № 514/633/989 “Про утворення кафедр медицини катастроф та військової медицини вищих медичних навчальних закладів” та наказу ректора Вищого державного навчального закладу України „Буковинський державний медичний університет” 04.01.2016 № 01-О – з 01 січня 2016 року утворено кафедру медицини катастроф та військової медицини Вищого державного навчального закладу України „Буковинський державний медичний університет”.

Відновлення роботи кафедри здійснюється під постійним контролем ректора університету, професора Бойчука Т.М., проректора з науково-педагогічної роботи доцента Геруша І.В., Департаменту військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства

оборони України та Української військово-медичної академії.

Кафедру розмістили на попередній базі у двох навчальних корпусах по вул. О. Гузар 2. Кафедру очолив кандидат медичних наук, доцент Бірюк Ігор Григорович.

На кафедрі медицини катастроф та військової медицини військову підготовку вивчають студенти IV, а в подальшому і V курсів. Програма військової підготовки для студентів включає в себе наступні дисципліни: - військові (загальновійськова підготовка; загальна тактика), - військово-медичні (організація медичного забезпечення військ; військова токсикологія, радіологія та медичний захист; медична допомога пораненим на догоспітальному етапі), - військово-орієнтовані (Домедична допомога в екстремальних ситуаціях; Медицина надзвичайних ситуацій; Екстремальна медицина; Медицина і психологія надзвичайних ситуацій; Основи організації медичного забезпечення населення і військ; Цивільний захист), - військово-спеціальні (воєнно-польова хірургія; воєнно-польова терапія; військова гігієна; військова епідеміологія).

До початку занять 2016-2017 навчального року увесь науково-педагогічний персонал кафедри пройшов тематичне удосконалення з відповідних дисциплін військової підготовки студентів-медиків та курси по наданню медичної допомоги пораненим на догоспітальному етапі при Українській військово-медичній академії.

Для проведення військової підготовки громадян між Міністерством оборони України (в особі директора Департаменту військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України) та Вищим державним навчальним закладом України „Буковинський державний медичний університет” (в особі ректора), на базі якого проводиться військова підготовка, укладено договір про військову підготовку громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу медичної служби. Такий договір дав можливість усім студентам на добровільних засадах проходити військову підготовку за програмою підготовки офіцерів запасу, які мають або здобувають ступінь вищої медичної освіти не нижче бакалавра і придатні до військової служби за станом здоров'я та морально-діловими якостями. Студенти отримали можливість проходити військову підготовку за державним замовленням за рахунок коштів державного бюджету, передбачених на утримання Збройних Сил України та за контрактом - за рахунок коштів, які надходять від фізичних осіб як плата за послуги в галузі вищої освіти, пов'язані з військовою підготовкою⁵.

За рахунок коштів державного бюджету військову підготовку проходять студенти, які мають вищий рейтинг за результатами конкурсного відбору та уклали відповідний контракт з Міністерством оборони України щодо зобов'язань про проходження військової служби громадянами України у Збройних Силах України, після отримання первинного військового звання офіцера запасу та закінчення Вищого державного навчального закладу України „Буковинський державний медичний університет”.

Одним із завершальних етапів підготовки студентів на кафедрі медицини катастроф та військової медицини буде проведення після кожного року навчання навчаль-

⁴ Bukovyns'kyu derzhavnyy medychnyy universytet. Istoryia i s'ohodennya (do 70-richchya), redkol. Boychuk T.M., Herush I.V., Bilokyy V.V., Khodorovs'kyu H.I., Sulyatyts'kyu T.V., Myslyts'kyu V.F., Khodorovs'kyu V.M., Ivashchuk O.I., Fediv O.I., za red. T.M. Boychuka, Chernivtsi, Vydavnytstvo BDMU, 2014, P. 78-80, 154-156.

них зборів у військових частинах Чернівецького гарнізону. Під час навчальних зборів передбачено проведення навчальних стрільб, спортивних змагань між навчальними взводами та прийняття військової присяги на вірність Українському народові.

Після закінчення навчання, студенти VI курсу пройдуть військово-лікарську комісію, складуть державний іспит і будуть атестовані на присвоєння первинного офіцерського звання „молодший лейтенант запасу”.

Висновок. Навчання і виховання майбутніх офіцерів запасу - це важка і творча праця, яка вимагає не тільки багато сил та умінь, але й чималих капіталовкладень. Прийняття нових нормативних документів з військової підготовки студентів викликає ломку укорінених стереотипів, які не допускають заорганізованості, шаблонів та формалізму. Процес утворення нових і оновлення не розформованих раніше кафедр медицини катастроф та військової медицини проходить в умовах реформування Збройних сил, у складній обстановці ведення АТО.

Головний висновок нашого дослідження полягає у тому, що нові принципи організації військово-медичної підготовки студентів, з урахуванням досвіду надання медичної допомоги пораненим і хворим на догоспітальному етапі позитивно впливає на рівень зацікавленості студентів-медиків у вивченні сучасних підходів до організації медичного забезпечення.

Biryuk Igor, Tsyrcot Igor, Kukovska Iryna, Stefanchuk Vasil, Moysyuk Vladimir, Stefak Jaroslav, Yurchuk Leonid. The history of the department of disaster and military medicine of Bukovinian state medical university. The article is devoted to the history of the Department of Disaster Medicine and Military Medicine of the Supreme State educational institution of Ukraine "Bukovinian State Medical University." Characterizing the main stages of the formation of the department, the direction of its activities from the period of creation of the Chernivtsi State Medical Institute (our time "Bukovinian State Medical University") our days. Set management team of the department for the entire period of its operation from 1944 to 2017 It is shown that the organization of educational process of military training of students, the study of military and military-medical disciplines at different periods of the functioning of the department. The role of the department is not only in the preparation of reserve officers of the Medical Service, military specialists with higher medical education, and training of person sonal for civilian health care facilities (which are relevant to Bukovina post-war period), working together with the practical Health and Medical Service of the Armed Forces of the institutions, including the Carpathian military District. Set the list of subjects of the program of military training, and especially training of students at the Department of Disaster Medicine and Military Medicine at the present stage.

The main conclusion of our study is that the new principles of military medical training students, the experience of care to the wounded and sick prehospital positive effect on the level of interest of medical students in exploring contemporary approaches to medical support.

Key words: Department, history, formation, disaster, military medicine.

Бірюк Ігор - кандидат медичних наук, доцент, завідувач кафедри медицини катастроф та військової медицини Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», Коло наукових інтересів: медицина катастроф, топографічна анатомія, громадське здоров'я. Автор 140 друкованих наукових і методичних праць,

у тому числі 4-х навчальних посібників.

Biryuk Igor - PhD in Medicine, Associate professor, Chief of the department of Disaster and Military Medicine in Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University». Research interests: disaster medicine, topographic anatomy, public health. The author of 140 published scientific and methodical works, including 4 textbooks.

Куківська Ірина – кандидат медичних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет». Коло наукових інтересів: медицина катастроф, фармакологія, громадське здоров'я. Автор понад 70 друкованих наукових і методичних праць, у тому числі 3-х навчальних посібників з грифами МОЗ, МОН України.

Kukovska Irena - PhD in Medicine, Associate professor of the department of Disaster and Military Medicine in Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University». Research interests: disaster medicine, pharmacology, public health. Author of more than 70 published scientific and methodical works, including 3 textbooks with stamps Ministry of Health, Ministry of Education of Ukraine.

Циркот Ігор - кандидат медичних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет». Коло наукових інтересів: травматологія, мануальна терапія. Автор понад 70 друкованих наукових і методичних праць, у тому числі 2-х навчальних підручників з грифами МОЗ, МОН України.

Tsyrcot Igor - PhD in Medicine, Associate professor of the department of Disaster and Military Medicine in Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University». Research interests: traumatology, manual therapy. Author of more than 70 published scientific and methodical works, including 3 textbooks with stamps Ministry of Health, Ministry of Education of Ukraine.

Юрчук Леонід - асистент кафедри медицини катастроф та військової медицини Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет».

Yurchuk Leonid - Assistant of the department of Disaster and Military Medicine in Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University».

Стефак Ярослав - асистент кафедри медицини катастроф та військової медицини Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет».

Stefak Jaroslav - Assistant of the department of Disaster and Military Medicine in Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University».

Стефанчук Василь - асистент кафедри медицини катастроф та військової медицини Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет».

Stefanchuk Vasil - Assistant of the department of Disaster and Military Medicine in Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovinian State Medical University».

Received: 15. 02. 2017

Advance Acces Publischer: April, 2017

© I. Biryuk, I. Kukovska, I. Tsyrcot, V. Stefanchuk, V. Moysyuk, J. Stefak, L. Yurchuk, 2017

⁵Nakaz Ministerstva oborony Ukrayiny, Ministerstva okhorony zdorov'ya Ukrayiny, Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 29.06.2016 roku N. 322/631/709 «Pro zatverdzhennya Instruktseyi pro orhanizatsiyu viys'kovoyi pidhotovky hromadyan Ukrayiny za prohramoyu u pidhotovky ofitseriv zapasu medychnoyi sluzhby» [Order of the Ministry of Defense of Ukraine, Ministry of Health of Ukraine, Ministry of Education and Science of Ukraine “On approval of the Instruction about the citizens of Ukraine military training program for reserve officers of Medical Service ”], URL.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1509-04>